

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 din. za inozemstvo 80 din. Član sekcije J. U. U. plača list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davki posebej. Polt. čk. rač. 11.153. Telefon 4586

O načelih prosvetne personalne politike

Neka negotovost, povzročena po stalno se menjajočih dogodkih na svetovni politični pozornici, je napolnila in zastrupila tudi naše ozračje. Vsi občutimo v kako težkih časih živimo, občutimo pa tudi dolžnosti, ki nam jih narekuje ta doba, ki nam jih veleva trdna vera v nezlomljivo odpornost naše domovine nasproti vsem sovražnikom, ki nam jih nalaga zavest, da mora biti ravno v najtežjih časih ljudstvu stalno ob strani oni, ki mu je najbližji. Neizprosni potek dogodkov zadnjih časov nam iz dneva v dan postavlja take pomembne nove naloge, da smo prisiljeni prizadevati si rešiti jih in delati z vsemi silami, vsi sloji, vsak na svojem področju, kolikor kdo more. Resno ustvarjajoče delo je težko in absorbira vse naše fizične in psihične sile. Kajti le tisti, ki se posveti prav vsega temu delu, bo uspel — polovičarstvo je nepotrebno, ker je brezuspešno.

Da bo to delo mogoče vršiti in tudi pokazati na konkretne uspehe tega dela, je treba ustvariti vse za to potrebne pogoje. Zavest gotovosti in zadovoljstva je prvi pogoj. Kjer tega pogoja ni, ga je treba v interesu tega dela ustvariti. Vsem, ki so danes v teh negotovosti polnih časih v položaju, da se morajo vsega postaviti v službo naroda, in to je predvsem učiteljstvo, je treba zagotoviti popolno zavest sigurnosti in zadovoljstva, kar je predpogoj uspeha vseh prizadevanj, vsega dela; še posebno pa je to potrebno sedaj, ko stojimo pred tako odgovornimi nalogami.

Tako pojmovanje ustvaritve pogojev in trdnih temeljev ustvarjajočega dela se da povsem jasno posneti tudi iz izjave predsednika ministrskega sveta g. Dragiša Cvetkovića, ki je poudaril, da je treba popraviti prav vse krivice izvršene med volitvami in ob času volilne borbe. Ta izjava je najboljši dokaz pravičnega gledanja na potrebo zdrave osnove za nujno in odgovornostno polno delo. Mi učitelji zelo pozdravljamo to izjavo in namen, ki jo je rodil, kajti s tem je storjen že prvi korak za ustvaritev pravih pogojev za smotreno delo in sigurne uspehe. Smatramo pa, da je pri stremljenju vzpostaviti zadovoljstvo in vseobse pomirjenje, nujno potrebno popraviti tudi vse one krivice, ki so bile storjene v zadnjih letih. S tem bi bila učiteljstvo vrnjena vera v pravičnost; pričelo bi ponovno čutiti blagodejni vpliv sigurnosti in zadovoljstva, za stvarno delo tako nujno potrebna predpogoja. In prav to je učiteljstvu predvsem potrebno. Personalno prosvetno politiko bi bilo torej v bodoče usmeriti tako, da bo prinesla pomirjenje in zadovoljstvo, preurediti tako, da bo mogoče ugoditi tudi željam posameznikov po spremembi službenega kraja in miljeja in s tem podati možnost, da bo učiteljstvo tudi v tem pogledu sigurno in zadovoljno. V zavesti popolne sigurnosti in zadovoljstva bo vsakdo z največjim veseljem in voljo stal na svojem mestu in bo vse svoje sile žrtvoval delu, ki bo, tako izvajano, rodilo vidne uspehe. Saj je vsakomur znano, da sto ljudi, ki nekaj hočejo, predstavljajo večjo moč kakor sto tisoč ljudi, ki nekaj morajo.

Vsak objektivni poznavalec resnosti časa in pomena pravičnosti današnjega dela, mora potrditi upravičenost zahtev po vzpostavitvi absolutnega zadovoljstva med učiteljstvom. Učiteljstvo je tisti činitelj, ki je ljudstvu najbližji. Njegovo razpoloženje se odraža pri ljudeh, njegovo zadovoljstvo pa more postati pravi blagoslov za vsa lepa stremjenja v delu za bodočnost našega naroda. In prav v tem leži jedro naloge bodoče prosvetne personalne politike.

Prav dobro se zavedamo kako delikatna in težka zadeva je izvajanje povsem objektivne prosvetne personalne politike. Mnogi izvenšolski vplivi ji postavljajo včasih neravnost neupravičene ovire. Toda kljub temu se mora izvajati možnost ustvarjanja in ohranitve zadovoljstva v učiteljskih vrstah. Stremljenje po dosegi tega smotra nam narekuje prav v sedanjem času tako resna in nujna potreba ustvarjajočega dela.

Ako priznavamo potrebo dela in v času bridkih preizkušenj celo naglašamo njegovo nujnost, tedaj nastane potreba po ustvaritvi najboljših pogojev za uspehe. Ako je učiteljstvo pozvano, da dela med narodom, in če se ono tudi resnično trudi doseči vidne uspehe svojih prizadevanj — čeprav to nekateri zanikajo, ohranimo si tega ne želimo — tedaj sledi iz tega edino pravilna ugotovitev, da more delati, resno in uspešno delati le zadovoljno učiteljstvo. In nuditi učiteljstvu to, za delo tako potrebno zadovoljstvo, more edinole pravilno izvajanje prosvetne personalne politike.

Resni časi, ki v njih živimo in ki terjajo naše delo, nas upravičujejo, da pošiljamo ta svoj apel na merodajne oblasti, ki edine lahko objektivno gledajo na ta naš klic v poslednji uri. Edino one so pozvane, da ustvarijo možnost uspehov učiteljskega ustvarjajočega

Krivica naj se popravi

Dopis iz pripravniških vrst

Vsak učitelj - pripravnik komaj čaka, da ga doleti sreča, namreč prevedba v 9. skupino.

Toda najteže čakamo oni pripravniki, ki čakamo že skoro 2 leti. To smo namreč tisti nesrečni letnik, ki smo morali prvi delati pet letnikov učiteljskega in smo prišli 1. 1931. kot prvi diplomirani absolventi iz učiteljskega.

Ko so nam v 4. letniku sporočili, da bomo morali še v peti letnik, so nas tedaj tudi potolažili, da bomo takoj, ko dovršimo 5. letnik, dobili državno službo. Mi smo bili tudi tega mnenja »češ da bo do tedaj pač zmanjkalo učiteljskih moči. Z velikim upanjem v srcih smo dočakali še 5. letnik. Toda vse upanje je bilo zaman, kajti o nastavitvah ni bilo nič slišati. Najbolje je bilo, si poiskati kako priložnostno delo po svojih sposobnostih. Vsak seveda ni bil toliko srečen, da bi delo dobil.

Nekateri smo imeli še srečo, da smo 1. 1933., po dveh letnem čakanju dobili vsaj dnevničarsko službo. Plača pa ni zadostovala niti za golo življenje, tako da so nas morali domači podpirati. Zgodilo se je tudi, da so se po več mesecih spomnili, da dobivamo preveč plače oziroma nagrade. Kar smo dobivali brez lastne krivde preveč, smo morali vrniti oziroma so nam odtegnili. Morali smo še to pretrpeti, saj bi tudi pritožba nič ne pomagala. Tudi glede stanarine in kuriva smo bili

na slabšem. Nekaterim niso dale občine nič, nekaterim pa le nekaj. Bilo je pač po uvidevnosti občinskih, oziroma krajevnih šolskih odborov.

Upali smo še vedno, da bomo vendarle kmalu nastavljeni kot učitelji - pripravniki. Toda z marsikaterim izmed nas se je usoda nemilo poigrala. Tedaj je tudi marsikdo izmed nas izgubil vero v pravičnost, kajti marsikateri mlajši učiteljski, ki je za nami dovršil učiteljske, je dobil pred nami državno službo, kar čutimo še zdaj, ko čakamo na prevedbo v 9. skupino.

In končno je prišla 1. 1934., t. j. po triletnem čakanju, vendarle nastavitve za učitelje - pripravnike. Toda vsak je moral preživeti še kako bridko urico. Toda vsak je bil zadovoljen, da je le postal učitelj - pripravnik.

Pozneje je vsak skrbel, da polaga praktični učiteljski izpit. Mislil je, da bo po prestopu učiteljskem izpitu in po 3 letih uspešnega službovanja kmalu preveden v 9. skupino. Toda zmotili smo se. Sedaj čakamo že skoro 2 leti, a med tem časom so bili prevedeni že oni mlajši tovariši, ki so bili nastavljeni 1 ali 2 meseca pred nami.

Mi tem nismo nevoščljivi, hočemo le pravičnosti! Strojena krivica naj se popravi!

Eden izmed prizadetih.

Česa naj bi se učila mladina v osnovni šoli?

Prejeli smo ta članek iz neučiteljskih vrst in ga v celoti priobčujemo.

Letos je posvetil »Učiteljski tovariš«, stanovsko glasilo slovenskega učiteljstva, že precejšnje vprašanje, kdo in kako naj vzgaja našo mladino v osnovni šoli.

Vprašanje, kdo naj vzgaja osnovnošolsko mladino, obstoji v glavnem iz dveh točk: prvič, ali je prav in umestno, da poučujejo na osnovnih šolah učiteljice, ali pa naj se v bodoče sprejemajo na učiteljskega le moški; drugič pa, ali naj vzgaja mladino posameznih stanov učiteljstvo, izvirajoče iz istega stanu, ali pa je poreklo učitelja za njegovo vzgojno delo brez pomena.

Vprašanje, kako naj se osnovnošolska mladina vzgaja, pa se suče predvsem okoli tega, ali je treba otroka v osnovnošolski dobi vzgajati samo splošno, napraviti iz njega predvsem človeka, — ali pa naj se vzgaja z ozirom na njegov bodoči poklic, ter se mu zato že v osnovni šoli nudi poklicni, strokovni pouk.

Mnenja o vseh teh problemih so zelo različna. Po dosedanjih člankih v »Učiteljskem tovarišu« se je moglo sklepati, da se kmetje in kmetijski strokovnjaki zavzemajo za samo moške učitelje, ki naj bi za pouk kmečke mladine prihajali s kmetov, ter bi bili ne samo učitelji, temveč tudi kmetijski strokovnjaki, ki bi mladino tudi strokovno izobrazili v dobre kmetovalce; učiteljstvo pa, da se bori za splošen, ne strokovno usmerjen pouk in osebnost učiteljstva, ter za ohranitev ženskega učiteljstva na osnovnih šolah.

Taki zaključki pa ne bi ustrezali dejstvom.

Pisec teh vrstic sem kmečki sin, ki sem po svojem poklicu in po svojem čustvovanju priklonen z vsemi vezmi na zemljo in delam na njej že od mladih nog, na upam, da mi bodo cenjeni bralci dovolili, povedati o teh stvareh svoje kmečko mnenje.

O tem, kdo je boljši za vzgojo otrok, učitelj ali učiteljica, je po mojem sploh škoda zgubljati besede. Dober vzgojitelj je lahko moški, dobra vzgojiteljica je lahko ženska, — toda eden kot drugi samo, ako sta sama dobra človeka, ako sta sama dobro vzgojena in ako imata ljubezen do mladine. Ne spol, temveč značaj določa vrednost vzgojitelja! Seveda je res, da so vsaj za prva šolska leta, ko so otroci tako rekoč komaj iz plenice, navadno prikladnejše učiteljice kot pa učitelji, katerim je nekako nerodno, ako morajo svojim »prvošolcem« pomagati celo kadar gredo na stran.

dela. Toda za pravilno rešitev vprašanja bodoče prosvetne personalne politike je predvsem potrebno, da odpadejo iz nje prav vsi nestrokovni, a v prvi vrsti strankarsko politični vplivi. Za rešitev tega vprašanja so potrebni samo šolniki, ki poznajo vse težkoče učiteljevega dela med narodom in ga zato tudi lahko povsem objektivno in pravično vrednotijo. Nihče, razen šolnikov, ne sme imeti nikakega vpliva na prosvetno personalno politiko, in vodena bo današnjim težkim časom ustrezajoče. — Vse, kar je nepotrebno in kvarnega, naj torej odpade.

nišče. Enako res je, da mlade učiteljice niso najprimernejše za poučevanje dečkov najvišjih šolskih letnikov, ker jim navadno niso kos. Dejal bi torej, da bi bilo najprimernejše, če bi otroke prva leta poučevali učiteljice, vsaj najvišje razrede dečških šol pa izključno učitelji, dočim v mešanih in dekliških šolah starejše, izkušene učiteljice ne opravijo slabše.

Kar se tiče zahteve, naj bi bili učitelji n. pr. kmečkih otrok doma s kmetov, delavskih iz industrijskih krajev itd., je ta umestna v toliko, v kolikor na kmetih rojen učitelj bolje pozna duševnost kmečkih ljudi sploh, ne samo otrok, ter zato laže z njimi »izhaja«, kot pravimo.

Enako bo mestne otroke laže razumel ter vzgojo prilagodil njihovi duševnosti učitelj, ki mestno življenje dobro pozna, kot pa učitelj s kmetov, ki mu je mestni način življenja nepoznan.

Vendar to pravilo ni brez izjeme, kajti mnogo kmečke mladine se tako hitro in tako temeljito pomeščani, da imamo o njih že celo narodni pregovor, da je »jara gospoda slabša kot prava« nasprotno pa so znani tudi primeri, ko učitelj, mestna srajca, tako dobro priraste na kmete, ko da bi se rodil sredi njih. Če bi vse učitelje postavljali na službeno mesto le na lastne prošnje, bi najlaže prišli učitelji v okolje, kjer jih veseli delovati, posamezni kraji pa do učiteljev, ki bi svoje delo z veseljem opravljali.

V tem je namreč jedro vprašanja: dober učitelj je lahko samo oni, ki ima do svojega poklica veselje, in ga vrši z ljubeznijo in požrtvovalnostjo do mladine.

In — da ob tej priliki omenim, — akcija, ki se je pričela v svrhu ustanovitve domov za učiteljske sinove - kmečke sinove, ima po mojem razumevanju smisel predvsem v tem, da bi se oni kmečki mladinci, ki imajo veselje do učiteljskega poklica, a ji je ta zaradi revščine nedosegljiv, omogočilo priti do poklica, do katerega imajo veselje. Ker je dovolj naravnih učiteljskih poklicev tudi med kmečko žensko mladino, bi morali ti domovi imeti odprta vrata tudi zanj!

Kdor pa si predstavlja »domove za učiteljske sinove« kot tvornico učiteljev - kmetijskih strokovnjakov, ki bi kmečko mladino strokovno vzgajali v kmetijstvu, ne razume teh stvari.

Treba je učiteljev iz raznih življenjskih okolij izhajajočih, — zato da bi se mogli s čim večjim uspehom in čim manjšimi napori uveljaviti v razmerah, ki so res zelo različne na kmetih, v industrijskih krajih in v mestih; treba je za vzgojo mladine, ki prihaja iz teh različnih okolij, različnih, za dotične razmere prikladnih praktičnih načinov vzgoje, — toda cilj vzgoje mora biti za mladino vsega našega naroda le eden in isti: dati otrokom čim boljšo naravno in narodnostno vzgojo ter kar najtemeljitejšo splošno izobrazbo!

Kakršno koli poklicno, stanovsko ali strokovno izobraževanje otrok v osnovni šoli je nemogoče; ker se takrat za nobenega otroka še ne ve, kod ga bo življenje vodilo, dalje, ker takrat otroška duševnost še ni zrela za strokovni, le na razum usmerjen pouk in pa, ker je treba za vsak poklic dolgih let temeljitega teoretičnega in praktičnega šolanja, zaradi česar je strokovni pouk v osnovni šoli

VSEBINA:

O načelih prosvetne personalne politike.
Krivica naj se popravi.
Česa naj bi se učila mladina v osnovni šoli.
O kriteriju.
Učitelj in izseljenstvo.
Naše šolstvo in prosveta.
UČITELJSKI POKRET: Članom študijskega odseka učiteljskega društva v Ptuj.
† Gvidon Srahotnik.
LISTEK: Sedem križev.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljska tiskarna. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

zapravljanje časa in mučenje otrok. To velja tako za teoretični strokovni pouk, še bolj pa za praktično strokovno delo.

Česa naj bi se torej otroci v osnovni šoli učili?

V prvi vrsti spoznavanje naravnih in naravnih zakonov, razumevanja nujnosti in smiselnosti naravnega in naravnega reda v življenju in svetu. Otrokom bi bilo predvsem treba privzgojiti zavest, da veljajo za vse stvarstvo večni zakoni, po katerih se uravnava življenje in da se vsaka stranut po teh zakonih nujno kaznuje, tako pri poedincu, kot pri narodu.

Ni dovolj, otrokom reči: »To morate, tega pa ne smete storiti!«, temveč treba jim je razložiti, zakaj morajo prvo in zakaj ne smejo drugega. Seveda mora biti učitelj vedno pripravljen, da bodo otroci najprej pri njem pogledali, če on ravna tako, — in vsa vzgoja (katere koli šole v življenju!) učitelja, ki sam ni v vseh ozirih neoporečen, ne le da ni vredna piškavega oreha, temveč ubija v srcih učenec vero v stvar, ki jo tak človek uči.

Največ nevere ustvarijo oni, ki z življenjem pobijajo, kar učijo!

Od praktičnih predmetov naj bi se v osnovni šoli poučevali samo oni in samo v taki obliki, da bi otrok mogel to svoje osnovno znanje uspešno uporabiti kot trdno podlago nadaljnji izobrazbi, povsod, kjer koli mu je usojeno mesto v življenju.

Posebno v dveh ozirih se mi zdi dosežanja osnovnošolske vzgoja pomanjkljiva, namreč glede vzgajanja k ljubezni do narave in k ljubezni do sočloveka.

Če bi osnovna šola otrokom odkrila, če bi jim znala približati življenje narave, čuda in tajne božje prirode, bi ne samo tistim, ki bodo ostali v kmečkem in drugih sorodnih poklicih, temveč vsem otrokom položila v srca kal ljubezni do proučevanja narave in njenih tajn, ter s tem do zanimanja za izobrazbo v prirodoslovnih vedah, ki so podlaga vsakemu napredku, tudi in predvsem kmetijskemu.

Vsaka, tudi najrevnejša šola bi morala imeti vsaj skromen mikroskop, pod katerim bi otroci opazovali čudoviti ustroj rastlin itd., njih rast, kaljenje semen; v vsaki osnovni šoli bi naj delali poskuse z rastlinami, z ozirom na vpliv vode, zraka, svetlobe, toplote, redilnih snovi itd. na njih življenje in razvoj! Otrokom bi se tako odprl nov svet, katerega poznanje bi jim pozneje olajšalo in omililo strokovni pouk v katerem koli poklicu.

Zal, so v tem oziru večkrat učitelji sami docela neuki, in kolikor sem zvedel, niti ljubljansko učiteljske nima mikroskopa, ali vsaj dijakom ne pride nikdar v roke...

Drugo pa je socialna vzgoja. Otrokom bi se morala vcepiti zavest, da je poedinec le drobec in posamezen rod le člen naroda in človeštva, ter da je zato potrebno, da vsakdo usmerja svoje delo in prizadevanje, ne samo v svojo, temveč v splošno korist in da gleda v vsakem sočloveku brata, ne pa samo tekmeča. Današnja šolska vzgoja namreč vzbuja v otrocih predvsem sebična nagnjenja (častihlepnost, borbo za prva mesta, prezir zaostalih itd.), pri čemer jo podpirajo mnogokrat tudi starši. Kako naj postane socialno čuteč človek otrok, kateremu mati zjutraj odreže ogromen kos kruha in mu zabija, da ne sme nikomur nič dati, ampak vse sam pojediti, čeprav se mu prevelik kos upira in čeprav sedi poleg njega sestrada tovariš, ki morda kruha že mesec dni ni videl in se mu cede sline že ob pogledu nanj? Taka vzgoja je nazorna in zato uspešna: oni, ki imajo, postanejo brezčutni za potrebe drugih, oni, ki nimajo, postanejo že v nežni mladosti zagrenjeni, ali pa jim postane bogastvo edini in najvišji ideal. Taki vzgoji bi bila protitež zadržana, socialna vzgoja, ki bi otroke navajala k skupnemu delu za skupne koristi, ki bi jih učila spoštovati in upoštevati vse stanovne in razumevati pomen in važnost posameznika za narodno občestvo. Pristaviti pa je treba takoj, da je tudi uspeh socialne, zadržane vzgoje odvisen od praktičnih vzgledov.